

HET GEHEIM LEGER VECHT

Een geïllustreerde, aangevulde en verbeterde versie van Joseph De Vuysts dagboek.

In 1945 verscheen *Het Geheim Leger vecht* (Uitg. Fiat - Gent) waarin Joseph De Vuyst de krijgsverrichtingen van zijn peloton in de schoot van *Le Héron* en de *Groupe Mobile - La Sarcelle* beschrijft [foto 1].

1. Fotokopie buitenblad J. De Vuysts boekje.

Daar dit historisch document al lang niet meer te koop is, vroeg ik zijn weduwe, mevrouw Marianne De Vuyst-De Pauw, de toelating het verhaal van haar echtgenoot opnieuw te mogen publiceren. In haar antwoord schreef zij: *“Het is voor mijzelf, en zou voor m'n man zaliger, een eer zijn, te weten dat (...) er nog belangstelling is voor wat de jonge mannen van die generatie gedurende de oorlog en de bevrijding presteerden.”*

Ziehier dus, als vervolg op LE HERON (*Ghendtsche Tydinghen* - 29^e jaargang - Nr. 4 en 5), de ORIGINELE tekst van J. De Vuyst.

Om het geheel te verduidelijken, heb ik, met de toestemming van mevrouw De Vuyst, hier en daar enkele opmerkingen, aanvullingen en correcties ingelast. Mijn persoonlijke ‘inbreng’ werd, voor alle duidelijkheid, in een ander lettertype gedrukt.

De spanning der laatste Augustusdagen 1944 zal “de man uit het maquis” wel nooit vergeten! Iederen dag kwamen berichten binnen over [de] te verwachten doorbraak aan het Normandische front. In alle Deutsche diensten werd koortsachtig gepakt en verbrand, en ten langen laatste kwamen eindeloze rijen Deutsche soldaten, vluchtend naar “nieuwe voorbereide stellingen” de ineenstorting bevestigen.

Het commando: Zone III van het Geheim Leger maakte een zware crisis door. De aanhouding van tal van leidende figuren, als daar zijn: Commandant De Coene, res. Luitenants Speeckaert en Poelman, enz, had de meeste diensten en verbindingen ontredderd [zie *Ghendtsche Tydinghen* — 29^e jaargang, n° 5, pagina 281]. Het Geheim Leger betaalde een zware tol aan de “geheimhouding”. De Gestapo, Sicherheitsdienst, Geheime Feldpolizei en andere Deutsche politiediensten lagen op loer en de jacht op de nog vrije oversten ging crescendo. De werking van de [grootste] en best georganiseerde weerstandorganisatie moest lam gelegd...

Daar hadden wij echter ook een woordje in mee te praten.

De gecoördineerde actie van eenige dappere estafetten, bijzonder te vermelden Robert Van Hyfte, en van een paar overgebleven adjuncten der aangehouden leiders, slaagde er gelukkig in de meeste groepen terug aaneen te smeden. Bijna al de opslagplaatsen van wapens en munitie waren nochtans door de Duitschers ontdekt, doch de uniformen konden tijdig in veiligheid [worden] gebracht. Hier en daar bleven nochtans een paar [stenguns] met noodige laders beschikbaar; voeg daarbij een paar revolvers, links en rechts gerecupeerd. We hadden echter nog andere wapens, en deze waren veilig voor den doortrapsten politieman; onze geestdrift, onze liefde voor de zaak waarvoor wij streden, onze totale overgave aan de bevrijding van ons Vaderland.

Een laatste spoorslag was het terug in contact komen met een paar door de

Gestapo vervolgde oversten, zoo de reserve Luitenant Raemdonck die de leiding van den sector Gent op zich nam en uiteindelijk de Commandant der Zone III zelf, Majoor Haus (zijn vrouw en dochter aangehouden en hij persoonlijk opgejaagd door de Deutsche politiediensten).

De “grijzen” moesten en zouden hier weg, en de jongens van het Geheim Leger zouden er bij zijn als het op handelen aankwam.

Met ‘grijzen’ verwijst J. De Vuyst naar de kleur (*feldgrau*) van het Wehrmachtsuniform.

Praktisch konden nog alle groepen tijdig terug worden verbonden aan het hoofdkwartier. Daarvoor zorgden voor de Refuge “La Sarcelle” Jean De Bie en Frans Versyp, voor “Le Héron”, Jean Boogaerts, en voor “Eider” ondergeteekende. Koortsachtig werd er gewerkt en de vingers jeukten om het gevecht te beginnen, de zenuwen waren tot het uiterste gespannen; geen actie vóór het bevel was het wachtwoord. Drie nachten lagen we met een paar flinke jongens op de parachutage-terreinen, in afwachting van een beloofde zending wapens. Omstandigheden hebben zulks echter belet, onze energie werd er echter door gestaald.

Op 2 September 1944 werd het bevel tot algemeene mobilisatie in alle afdelingen doorgegeven; verzamelplaats: de onderscheiden refuges [schuilorden]. In groepjes, te voet en per fiets, stroomden de jongens naar hun aangewezen plaatsen. In stilte, met op het gelaat een kamp tusschen de oplaaiende geestdrift en het besef van het gevaar dat straks zou getrotseerd worden, was het manoeuvreer op 4 September geëindigd. Weldra wemelde het van blanke A.B.-“overalls” met den “badge” en den driekleurigen armband op den arm. Verwonderd en tevens begeesterd zagen de dorpsinwoners hoe de “Witte Brigade” (benaming waarmede iedere weerstandorganisatie aangeduid werd) geen sprookje, doch werkelijkheid was. Allen waren bereid tot het grootste offer.

In de volksmond werd het Verzet, ten onrechte, ‘De Witte Brigade’ genoemd. Wellicht als tegenpool voor de collaborerende Zwarte Brigade’. Er bestond wel degelijk een Witte Brigade ‘Fidelio’, maar deze burgerlijke verzetsbeweging had niets met het Geheim Leger te maken.

De mannen van “RAPH” in actie, met “Refuge Héron” te Lemberge — Gent.

Ruim honderd manschappen waren hier reeds verzameld en in uniform; het

menschenmateriaal was prachtig, doch bijna niemand had wapens... Mijn [stengun] en vier tot vijf revolvers bepaalden de vuurkracht van de compagnie. Het enthousiasme der jongeren zorgden echter met brio voor de oplossing. Kleine patrouilles werden gevormd, bestaande uit vrijwilligers, en gingen in hinderlaag liggen langs de verschillende wegen in een straal van één tot twee kilometer. Groepjes van drie tot vijf Duitschers werden regelmatig overvallen, gevangen genomen en ontwapend. Het spreekwoord “het geluk is aan de durvers” vond andermaal zijn bevestiging. Wat deze kerels zonder kleerscheuren wisten te bereiken grenst aan het ongelooflijke. Zoo slaagden een paar jongens van mijn stoottroep erin, door een koelbloedig, gepast, doch gedurfd ingrijpen, 18 Duitschers te overbluffen en gevangen te nemen, voorzien van alle wapentuig, [niettegenstaande] zij zelf slechts van drie geweren voorzien waren. Hier werd grof spel gespeeld; stilaan stroomden de wapens binnen, met de noodige munitie, patroontasschen en koppels. Thans kon reeds [gestart worden met de] indeeling der manschappen in “escouaden” en “groepen”. Daar het gros mijner manschappen uit Kalken, Overmeire, Laarne en Heusden, eveneens quasi ongewapend, tengevolge van het springen en bewaken der Mellebrug door de Duitschers [zie *Ghendtsche Tydinghen* — 29e jaargang, n° 5, pagina 290] de Refuge niet konden bereiken, meende ik meer verdienstelijk te kunnen optreden door in den schoot van Refuge Héron een stoottroep te vormen bereid voor gelijk welke opdracht, hoe gevaarlijk zij ook mochte voorkomen.

“De Vuyst was destijds een verbindingsman van Joseph Speeckaert geweest. Hij had nooit over eigen manschappen beschikt”, corrigeert Jean Boogaerts.

M'n keuze viel op een groep scouts. Toen ik in akkoord met mijn vriend Jean Boogaerts, commandant der Refuge Héron, hun het voorstel deed, namen ze onmiddellijk en gretig aan. M'n vriend Robert De Splenter kwam zich op eigen verzoek aan de groep toevoegen. Zoo werd de stoottroep “RAPH” geboren. De toekomst zou bewijzen dat het een gezond kind was dat, om het met de moeders [woorden] te zeggen, regelmatig verzwaarde: in getal, durf en prestatievermogen.

Hun namen: Pierre Coget, Ghislain De Groote, Jacques Denys, Paul Denys, Jean Denys, Robert De Splenter, Jacques Drieghe, Jean Meirlaen, Jean Tytgath en Guy Van Heerswynghels.

Zoo was het 5 September geworden, de stoottroep Raph kwam voor goed in actie. Een cyclist berichtte dat een kolonne Duitschers van 200 tot 250 man, allen op de gekende Duitse karretjes, voorzien van volledige wapenuitrusting te Lemberge (dorp) voorbij kwam en de richting Gontrode nam. Voor 't

eerst hoorde men den roep “de mannen van Raph, voorwaarts!”. Voltallig en verwoegd door enkele vrijwilligers (Bob Van Hyfte, Jules Laforce, Fernand De Grieve, André David, Jean Pol) gingen we er op los. Door ‘t veld, verspreid in tirailleur naderden we al loopend de vijandelijke kolonne. Opeens openen de laatste karretjes het vuur. Doch immer vooruit, bij sprongen van 20 tot 30 M., kregen we ze onder schot. De Duitschers ontplooiden zich in tirailleur, stelden een mitrailleur op en dekten met een goed gericht vuur hun aftocht. Onze jongens (16 in getal) waarvan verscheidenen slechts voorzien van een revolver, beten nochtans duchtig van zich af. André David werd gekwetst aan de hand. Voor de Duitschers werd het een vlucht. We namen krijgsgevangenen en hadden voor oorlogsbuit, twee wagens [karretjes], twee paarden en twee fietsen met daarbij een buit van een tiental geweren, munitie, voedingsmiddelen, rugzakken, enz.

Voor nieuwe actie, dan maar vooruit naar Merelbeke. Steeds werd maar overval op overval gedaan. Groep “Raph” was onvermoeibaar. Weldra was het ons mogelijk bijna iedereen van wapens te voorzien. De overvallen op den Hundelgemschen steenweg en den Zwijnaarden steenweg te Merelbeke getuigden andermaal van den moed van onze A.B.-jongens. Het aantal krijgsgevangenen steeg voortdurend. Rond den middag bereikte hun getal reeds: 57 officieren, o/officieren en soldaten. De mannen van “Raph” hadden hun sporen verdiend als “troupe de choc”, en, voor de twee derden, zelf dat aantal [krijgsgevangenen] geleverd.

In den loop van den namiddag werden lichte Engelsche tanks [*Bren carriers*] gemeld op den steenweg Bottelare-Lemberge. Een estafette bracht ze tot bij ons. De gevangenen werden hen onmiddellijk afgestaan; het was nog een hoopje moedelooze, afgejakkerde menschen [zie *Ghendtsche Tydinghen* - 29^e jaargang, n° 5, pagina 294]. Met den kommandeerende officier der [*Bren carriers*] een korte beraadslaging en rond [16.30] uur, zette de gansche compagnie zich in beweging voor den opmarsch naar Gent over Zwijnaarde dorp, Hutsepot. Stoottroep “Raph” vormde de voorspits. Een lange tankcolonne bezette den Audenaardschen steenweg tot op de hoogte van het St. Jozefsgegesticht der Broeders van Liefde. Landmijnen en [boobytraps] versperden hen den weg, evenals de Duitsche anti-tankkanonnen opgesteld ter hoogte der De Pintelaan te Gent.

De wegversperring lag ter hoogte van het voormalig café ‘De Lange Planke’ (toen op de Oudenaardesesteeneeg te Zwijnaarde, nu de Langetplankstraat). Daar had de vijand afgehakte bomen over de steenweg gelegd. De drie antitankkanonnen stonden niet aan de De Pintelaan, maar ongeveer ter hoogte van het hedendaags tankstation aan de Maxi GB te Zwijnaarde.

Door de velden bereikten we den Zwijnaarde steenweg en bezetten bij het vallen van den avond den Stadsrand. De commandant van een paar geïsoleerde tanks, raadde ons echter aan eerst 's anderendaags de stad binnen te trekken en de nacht te Zwijnaarde door te brengen. [zie *Ghendtsche Tydinghen* — 29^e jaargang, n° 5, pagina 295]

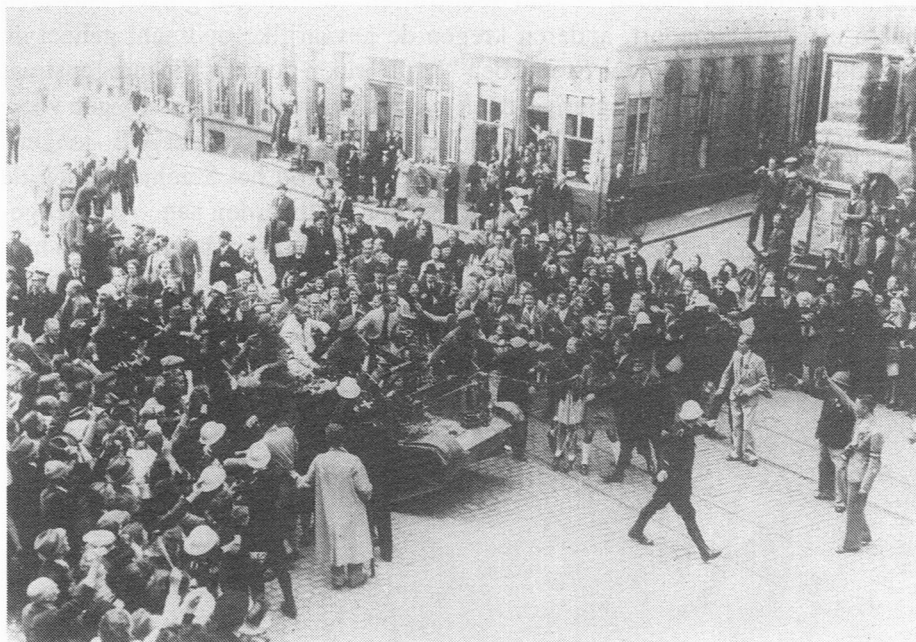
Zes September zou een heuglijke dag worden. De kolonne was reeds in den vroegen ochtend marschklaar. In kolom per één, langs de huizen werd Gent binnengerukt. Burgers berichtten ons dat Duitsche vrachtwagens de stad doorkruisten, voorzien van zware automatische wapens. Voorzichtig, het geweer in aanslag, doorkruisten we de stad tot aan het [Kramersplein]. De Engelschen zouden eerst drie uur later Gent binnenrijden. We zwenkten door het Zuidpark en bezetten de bruggen der Visscherij en de sluizen van Heirnis. Kleine patrouilles zouden de stad doorkruisen. Sommigen gingen lauweren halen aan de Dampoort, anderen kregen de gevaarlijke opdracht geheel de stad door te patrouilleeren. Stoottroep "Raph" rukte door de Vlaanderenstraat naar het Stadhuis. Nieuwsgierige, doch geestdriftige stedelingen sloegen voorzichtig onze patrouille gade. Ook voor hen was het optreden der A.B.-jongens een aangename verrassing. Groep "Raph" bracht op het Stadhuis de blijde mare der bevrijding en kondigde de komst der geallieerden aan. Aan het gejuich kwam geen einde. Heele drommen burgers [durfden] het thans hun hui-

2. Botermarkt, 06/09/44. Op deze foto staan, van links naar rechts: Robert De Splenter, Guy Van Heerswynghels en Jean Tytgath. Vooraan is Alfons Vandevoorde (met zwarte hoed) in gesprek met kommissaris Alfons De Walsche. Met bril en deukhoed is Joseph De Vuyst.. (Kopie A. Verbeke)

zen en kelders te verlaten en kwamen zich verzadigen aan onze uniformen. Velen aanzagen ons voor parachutisten, ondanks de driekleurige armbanden. Photo- en filmtoestellen namen ons onder vuur en gansch den Stoottroep werd met bloemen bedacht. Politiecommissaris De Walsche verwelkomde den stoottroep als wettelijke vrije afgevaardigde van een “Belgisch” voorloopig Gentsch bestuur [foto 2].

De “Zwarten” hadden onze komst niet afgewacht. Met moeite hielden “zuivere” politieagenten de opgezweepte mensen bedwang. De geestdrift steeg ten top toen de geallieerde en Belgische vlaggen aan den gevel van het Stadhuis werden geheschen. De spanning was geweken, een geruste zekerheid nam bezit (zooveel te vroeg) van de harten der Gentsche medeburgers. Een half uur nadien zou de eerste Engelsche tank terug een delirium van geestdrift verwekken [foto 3].

3. Omstreeks 13.30 uur bereikte ‘de eerste Engelsche tank’ de Botermarkt. Het was de Bren-carrier van Major Rodney Goodridge (bevelhebber B Company 1/6th Battalion The Queen’s Royal Regiment). Het rupsvoertuigje was gevolgd door 4 lorries en 3 tanks. (Kopie R. Goodridge)

Stoottroep “Raph” voltooide intusschen de hem opgelegde patrouilles, vier krijgsgevangenen verhoogden onze buit [foto 4].

De Duitschers bleken zich terug getrokken te hebben achter de kanalen Gent-Brugge, Gent-Terneuzen, en achter de Verbindingsvaart tusschen deze twee geciteerde kanalen.

Dit was het gevolg van een overeenkomst tussen *Brigadier* Harvey Mackeson (bevelhebber van de *22nd Armoured Brigade, 7th Armoured Division*) en *Generalmajor* Walter Bruns (*Kampfkommandant von Gent*) in de villa van Jules Piette (in de Krijgslaan) op dinsdag 5 september 1944, omstreeks 01.00 uur, afgesloten.

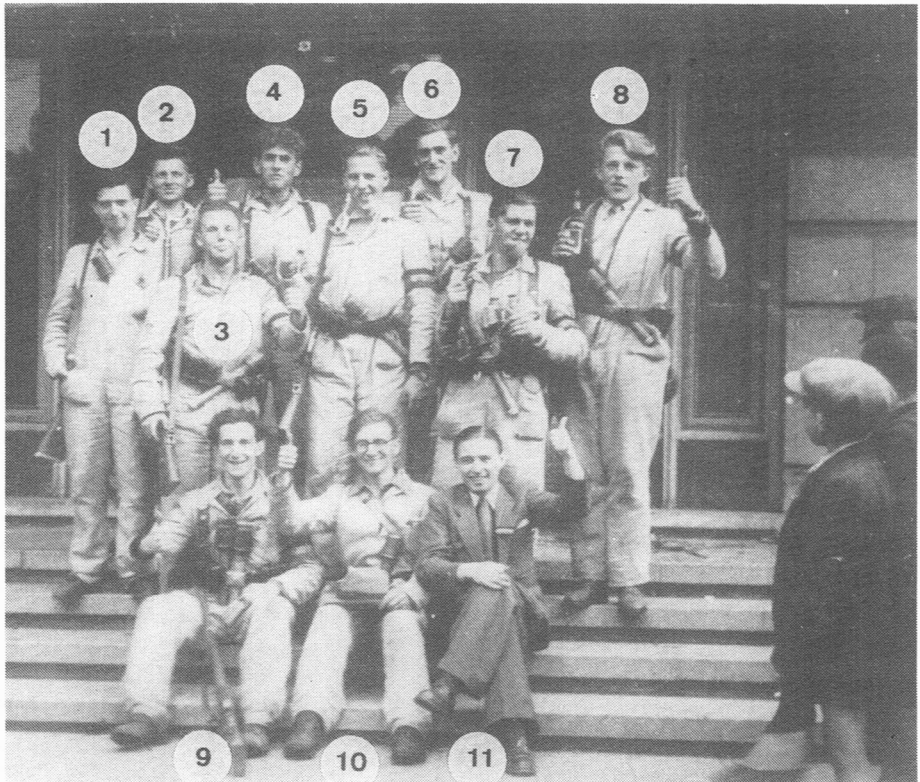
4. Botermarkt. Enkele uren na de aankomst van de Britten werden de eerste collaborateurs 'in den bak gestoken' (toen op de Poeljemarkt). "*Niettegenstaande de aanwezigheid van talrijke politieagenten*", herinnert zich Pierre Vandevoorde "*werd er zoveel geslagen en geschopt, dat men er het Rode Kruis moest bijhalen.*" (Kopie P. Vandevoorde)

Hier zou den laatsten stoot voor de bevrijding van Gent gegeven worden. Voorzichtig trokken kolonnen geallieerde troepen de stad binnen en bezetten

de strategische punten. Onze jongens zouden na vier nachten zonder slaap en van gespannen zenuwen, een eerste welverdiende nachtrust genieten. De Engelschen hielden de wacht.

De drie volgende dagen werden volledig in beslag genomen door patrouille diensten, verbeteren der bewapening, uitrusting der manschappen en inrichten der verschillende groepen [foto 5].

5. *De Héronmannen* waren sinds woensdagnamiddag 6 september in het hedendaags Technisch Instituut Tweebruggen (hoek Tweebruggenstraat-Nieuwebosstraat) ingekwartierd. Hier poseren Robert De Splenter (1), Jean Denys (2), Guy Van Heerswyngiels (3), Ghislain De Grootte (4), Jacques Drieghe (5), Jean Meirlaen (6), Jacques Denys (7), Pierre Coget (8), Jean Tytgath (9) en Joseph De Vuyst (10) aan de ingang van hun 'kazerne'. N° 11 is Jacques Deweer (een sympathisant). (Kopie J. Tytgath)

Onmeedoogend beschoot vijandelijk zwaar geschut de stad. Zijn vernielingswoede werd op het schoone Gent botgevierd. Een zware tol zou nog betaald worden aan de Bevrijding.

Mijn mannen omklemden in spanning het geweer. De vingers jeukten; de mannen wilden en zouden er op los[gaan]. Stoottroep "Raph" zou erbij zijn voor den beslissenden slag.

Tien September... Het Engelsche [*Queen's Royal Regiment*] werd gemeld dat het Geheim Leger vrijwilligers kon leveren als versterking. Het aanbod werd dankbaar aanvaard. Stootroep "Raph" meldt zich spontaan. (Pierre Coget wordt, op eigen verzoek, gezien omstandigheden, eervol ontslagen en vervangen door Jean-Pierre Colle). Samen met andere groepen worden we onder [Brits] commando gesteld. Het Geheim Leger krijgt de eer de wapenbroederschap te smeden met het "Queensregiment". De groepen splitsen zich; een paar Queensmanschappen worden aan ons toegevoegd. De Smetbrug, Nijverheidskaai [Nieuwevaart], Rijkhovelaan, zijn de stomme getuigen van onze opmarsch tot 200 meter van den vijand. De Duitschers bezetten het Gemeentekerkhof [Westerbegraafplaats], de [voormalige] barakken der Ferrerlaan, het Van Beverenplein, enz.

Verwoede straatgevechten werden reeds geleverd. Straten en huizenblokken veranderen bestendig van bezetter. Hier en daar kwamen een paar nieuwsgierige, onbevreesde burgers den bonten stoet bekijken. "Er zijn Belgen bij! — [Zijn jullie] Walen? — Nee, Gentenaars!". Bewonderend en fier kijken ze ons na. Gentsche jongens helpen Gent bevrijden. Als een vuurtje loopt het langs de straten tot nabij de Deutsche stellingen. Aanmoedigingen en raadgevingen werden mild uitgedeeld. "Voozichtig hé jongens, — geef het hen maar!". Wij waren ingedeeld bij de "B" compagnie. Links en rechts slaan granaten in. Kogels fluiten in het ronde of ketsen scherp op de straatsteenen of huizen. De straat waar men zoeven doorstak ligt opeens onder zwaar mitrailleurvuur. Majoor Anderson, Schotsche Highlander, vraagt mij vrijwilligers voor een patrouille.

Major J. M. (Andy) Anderson was de bevelhebber van D Company, 2nd Battalion The Glasgow Highlanders, 15th (Scottish) Infantry Division.

Met mij neem ik Ghislain De Groote, Jacques Denys, Guy Van Heerswyng-hels, Jean Tytgath, Jean Denys. De opdracht is gevaarlijk. We gaan op verkenning tot op 50 M. van het Van Beverenplein, bezet door de Duitschers. Doel was de opstelling van een mitrailleurse nest aldaar te ontdekken. Normaal gingen wij dus onder vuur worden genomen. Vier [Schotten] met één van mijn mannen, onder 't bevel van een Luitenant nemen den linkschen kant der Rijkhovelaan; wij nemen den rechterkant.

De 'Luitenant' was in de realiteit *Sergeant 'Tom' Hamilton MacLaren*. Die had gisteren het bevel over het 18e peloton (*D Company, Glasgow Highlanders*) van de gekwetste lt. A. Rennie overgenomen. Een sterke vijandelijke gevechtspatrouille had, bij dageraad, 'Tom'

Maclarens peloton (9 man sterk) van het Van Beverenplein verjaagd. Tijdens het gevecht sneuvelden zes Schotten. Het was dus om MacLarens uitgedund peloton te versterken dat majoor Anderson om vrijwilligers had gevraagd.

Majoor Anderson leidt de operatie. De mannen springen van deur tot deur. De [Schotse] majoor loopt flegmatisch, het geweer schietensgereed, op den rand van den stoep. Onze oogen kijken zich moede op de huizen en abris van het Van Beverenplein. Van waar zou het moordend vuur komen? Opeens schijnt de majoor iets gezien te hebben en springt naar de overzijde der laan, roepend "pas op". iedereen tegen een deur!

Zelf prang ik mij tegen een poort. Op hetzelfde oogenblik ratelt een mitrailleur uit het venster van 't eerste verdiep van een huis op 't Van Beverenplein. De bui schampt gedeeltelijk af op den arduinen kader die de poort omgeeft. Splinters steen en stof vliegen mij in 't gezicht. Bui op bui volgt. Tusschenin waag ik het te kijken en ontdek de opstelplaats van het wapen. Er is een korte poos. Gauw daarvan gebruik gemaakt om dekking te zoeken.

— Allen naar links!

We springen over de laan. Ik rapporteer onmiddellijk de ontdekte stelling. De patrouille was gelukt, doch kostte bloed. Alle manschappen na mij waren gekwetst. Ghuislain De Groote een [schampschot] op den rechterpols; de kogel lag er nog op. Jacques Denys een diepe vleeschwonde in de rechterkuit. 't Geluk was met hem geweest, zijn gansche linkerpatroentasch was doorschoten, de kogels waren eenvoudig plat geschoten. Beiden kregen door de zorgen van onze [Schotse] vrienden een noodverband; zij weigerden verdere zorgen en drongen aan om te mogen blijven. Ik meende hen te mogen behouden. Guy Van Heerswyngheles en Jean Tytgath waren er erger aan toe. De eerste was getroffen door verscheidene kogels in het linkerbeen, de andere had een schot of granaatsplinter in den rechter schouder en een schampschot aan het oog. Wij halen de gewonden af en brengen ze naar den verbandpost. Op mijn bevel werden zij geëvacueerd naar het hospitaal. Als bij wonder bleef ik zelf ongedeerd.

Fier zonden we de melding door: "Opdracht vervuld, geen verliezen doch vier gewonden, alle gewonden binnengebracht".

Majoor Anderson nam dankbaar gebruik van onze inlichting. Een [2-inch mortier] werd opgesteld en de derde en vierde granaat vernietigde totaal den vijandelijken weerstandnest. Doch weer slaan granaten in en buien mitrailleurvuur jagen fluitend door de straten.

Wij gaan over tot de C Compagnie waar een afdeling van Refuge "La Sarcelle", onder bevel van zijn refugecommandant Jean De Bie, was aan toegevoegd. Met hen gaan wij andermaal op patrouille naar het Van Beverenplein en plaat-

sen ons vervolgens in verdediging. Er wordt afwisselend gevraagd, doch niemand gekwetst of gedood.

Een klein [legervoertuigje] brengt drie krijgsgevangenen aan voorzien van een witte vlag. Zij hadden het op zich genomen om de onderhandelingen te leiden, voor de overgave van de gevechtsgroepen opgesteld op het Van Beverenplein. Pas hebben zij deze plaats bereikt of een bui mitrailleurvuur van hun eigen volk legt hen onmeedoogend neer.

In den loop van den namiddag maakten we een flinke aanwinst in Luit. Dr. Hemeleers. Deze prachtmensch vindt het de doodgewoonste zaak van de wereld, van in eerste lijn onze jongens te komen verzorgen. Zoo verzorgt hij onmiddellijk vakkundig de wonden van De Groote en Denys, op 200 M. van de Deutsche linies. Hij en z'n kleine auto "Cocotte" zouden een legendarische figuur worden voor onze manschappen.

's Avonds worden wij afgelost en trekken terug tot het Ghislain-instituut [heden Psychiatrisch Centrum Dr. Guislain]. Ik neem eveneens het bevel over de andere jongens van Refuge Héron, en breng ze bij hun kameraden in voornoemd instituut.

Jean De Bie had, bij gebrek aan manschappen, de hulp van Jean Boogaerts ingeroepen. Die leende tijdelijk enkele vrijwilligers van 'Le Héron' aan 'La Sarcelle' uit.

Daar wordt overnacht en samen met de [Britten] de wacht gehouden. Heel de nacht tracht een helsch artillerievuur ons wakker te houden. Granaten slaan links en rechts in. De jongens sliepen als vermoord. We hadden geen verliezen. Met het ochtendkrieken houdt de beschieting op. Het gebouw was leelijk toegetakeld.

Elf September... Sinds den vorigen ochtend had geen enkele van onze jongens eenig voedsel genomen. De ravitailleering werd danig bemoeilijkt door het regelmatig beschieten der De Smetbrug. Een stevige Engelsche breakfast bracht een aangename verrassing.

Het moraal der mannen was goed. Gansch de groep Jules Laforce met nog een paar vrijwilligers vormt samen met mijn stoottroep voortaan het "Peleton Raph". Hun namen: Jules Laforce, Robert Delfosse, Julien Braet, René De Meyer, Georges Van Gansberghe, Hubert Tack, Raoul Gheldof, Lucien Deprez, Fernand De Grieve, Henri Rombaut, André David, Janvier Bonnevalle, Charles Verachtert en Lucien Eggermont.

*"Niet iedereen was vrijwillig", vertelde me Carolus Vande Velde:
"Toen Fernand De Grieve vernam dat de groep van Jules Laforce,
waartoe hij behoorde, zich bij De Vuyst ging aansluiten, werd hij bang.*

De 21-jarige Fernand was vader van een zeven en een half maand oud zoontje Christian, en zijn echtgenote Odette was opnieuw (drie maand) zwanger! Hij vertelde me dat hij voor zijn leven en de toekomst van zijn gezin vreesde. Ik stelde Jules Laforce voor Fernand in mijn ploeg (intendance) op te nemen, maar hij weigerde".
Fernand De Grieve zou twee dagen later in de Eeklostraat sneuvelen!

De mannen gaan in rust tot 's middags, behoudens een paar patrouilles. Zoo vraagt Captain Green (Schotsche Highlander) mij een patrouille van vijf man sterk voor politiedienst.

Captain Lloyd Greene was 2nd-in-command van de C compagnie Glasgow Highlanders.

Duitschers waren immers gesignaleerd in burgerskleeren. Intusschen bestookten Typhoons [jachtbommenwerpers] in opeenvolgende golven de bunkerstellingen [voornamelijk in de Groenestaak- en Botestraat, te Mariakerke] der Duitschers. 's Nachts had de vijand zich teruggetrokken tot achter den spoorweg naar Wondelgem. Tanks ratelden door de straten en beschoten regelmatig de vijandelijke stellingen met kanon- en mitrailleurvuur. [Britse tanks] zou[den] het gebied verkennen tot aan den spoorweg.

De Vuyst bedoelt met 'den spoorweg' het deel van de voormalige ringspoorlijn dat over de Staakskenstraat en achter de Westerbegraafplaats en de Grensstraat liep.

Men vraagt me mee, en vooruit daar gaan we. We stooten tot tegen de bareel [toen in de Staakskenstraat], en onderzoeken te voet de huizen en hovingen. Op aanduiding der burgers slagen we er in zeven gevangenen te nemen. Beschoten door "snipers" [sluipschutters] keeren we ongedeerd terug.

De manschappen van "La Sarcelle" waren in rust gegaan. Commandant De Bie neemt de leiding van mijn peleton, en ik doe dienst als adjunct. Samen met een paar [Britse] secties zuiveren we de huizenblokken tot tegen den spoorweg. Huis na huis wordt nagezien. Hier en daar worden nog gevangenen uitgehaald.

Tegen den avond bezetten wij een stelling rond [de Westerbegraafplaats]. Rond 20 u. 30 worden wij afgelost door de Polen. Voor 't eerst kregen wij de prachtige Sherman's te bewonderen. Wat een tanks en wat een vuurkracht! De Duitschers zouden zich ervan beloven.

De Polen, waarover De Vuyst het heeft, behoorden tot de 1^e Poolse

pantserdivisie van generaal Stanislaw Maczek. Het was 'Raph' blijkbaar ontgaan dat onze Britse bevrijders (de 7^e pantserdivisie, alias *The Desert Rats*) ook (enkele) *Shermans* hadden! Die zogenaamde *Sherman Fireflies* hadden trouwens een grotere vuurkracht (76,2 mm) dan de 'gewone' *Shermans* (75 mm).

Volgens de Poolse oorlogsdagboeken kwamen de eerste *Shermans* (van het 2^e eskadron 24^e Ulanen) slechts op dinsdag 12 september in Gent toe!

De nacht wordt doorgebracht een honderdtal meter achteruit. Om de beurt werd wacht gehouden.

Twaalf September... De nacht was vrij kalm geweest. Af en toe fluiten een paar kogels of ontploft een granaat. Moe, doch vol goeden wil ontwaken de manschappen. De Poolse keuken zorgt voor "echte" koffie en wit brood. Verkwikt doch met pijnlijke ledematen verbeuren de jongens den tijd met het in orde brengen van hun wapentuig en het laden der laders. Het peleton was reeds tien mitrailletten rijk (twee [stenguns] en 8 Duitse mitrailletten).

Een korte beraadslaging met den Poolschen kommandeerende officier en we krijgen een nieuwe opdracht. Een punt moest gelanceerd in het [niemandslan], tot ongeveer 700 M. voorbij de Poolse stellingen; gebeurlijk zou een observatiepost worden bezet in een huis of op een boom. De Eeklostraat te Mariakerke (wijk Staaksken) was het aangeduide opmarschterein. De operatie had daarbij alle kenmerken van een gevechtspatrouille.

Rond 14 u. is de stelling bezet. Het peleton was versterkt door twee motocyclisten, Gustaaf Geirnaert en Loys...; Commandant De Bie verkent met mij samen de omgeving. We zouden trachten ergens op zolder te geraken van een villa. Heel de wijk was één hoving en park, met af en toe hier en daar een villa. Opeens lagen we onder het vuur der Duitse mortieren. Het regende granaten in een straal van 50 M. De manschappen lagen goed gedekt in de grachten langs den weg [Eeklostraat]. Een voltreffer scheurde onzen vriend Fernand De Grieve in stukken. Verschillende granaatsplinters troffen Julien Braet, die per fiets voor de verbinding zorgde, in het rechter been. De andere manschappen waren ongedeerd [foto 6].

We brengen Braet in een villa en geven hem de eerste zorgen. De discipline was lossler geworden; iedereen wou weten hoe onzen kameraad er aan toe was. Mijn "anciens" echter hielden de wacht. De toestand van het terrein leende zich immers tot een overval. Waakzaamheid was meer dan ooit geboden.

Een groep van een 70-tal Duitschers verthoont zich nochtans opeens op 50 M.

6. Mariakerke, Eeklostraat anno 1989. Raoul Geldof (met pet) staat ongeveer op de plaats waar Fernand De Grieve sneuvelde. 'De villa' staat uiterst links, op de hoek met de Mazestraat. (Foto J-P. Marchal)

van de villa, langs de [Eeklostraat]. De manschappen geven het alarm. Mitrailletten ratelen, afgewisseld door een korte knal van een geweer. Persoonlijk verwittig ik de manschappen in de villa, waaronder Commandant De Bie. Deze beveelt den terugtocht. Het gros der manschappen was reeds weg. Mijn anciens: Jacques Denys, Ghislain De Groote en Jean Meirlaen dekken den aftocht, en worden in den achtergrond zelf beschermd door het vuur van den motocyclist Gustaaf Geirnaert. Commandant De Bie komt met mij uit de villa. Er gaan Duitschers op de straat, langs de hagen, op drie meter van ons. Onmiddellijk worden zij neergelegd.

— Achteruit langs den hof!

Mijn mitraillette zorgt voor een veilige terugtocht. Een paar buien geven voldoende den tijd.

Toen ik eveneens langs den hof achteruit wou hoorde ik nog gepraat en gerucht in de villa. Zaten daar nog manschappen van ons?... Voor alle zekerheid ga ik toch maar kijken en vind er inderdaad nog zes man met den gewonde. Een zware mitraillease schiet in den hof. Duitschers brullen in het ronde. De villa is omsingeld. Waren buiten mijzelf nog in de villa: Jean Denys, Ro-

bert De Splenter, Jean-Pierre Colle, Hubert Tack, Raoul Geldof, Julien Braet (gekwetst) en X.....(waarvan we maar liever zwijgen).

Raoul Geldof vertelde me dat deze verzetsstrijder zó paniekeerde dat hij zijn uniform en wapen verstopte en, samen met de inwoners van de villa, in de kelder wegdook.

Ik plaats drie manschappen in het voorhuis. De rolstores worden 10 cm. gelicht, zoo kunnen de mannen schieten. Geldof zou met mij het achterhuis verdedigen dat van twee kanten kon aangevallen worden. Hij onderging hier echter den vuurdoop en zou me in den beginne van geen nut zijn. Ik stel mij zelf op in het deurgat van het achterhuis. De witgekalkte muren zorgden voor goede dekking ten overstaan van mijn witte uniform.

De Duitschers dringen in groepjes van twee, drie man, langs achter in den hof. Ze worden echter warm onthaald op het vuur van mijn [stengun]. Verscheidenen worden gedood, onder andere een oberleutnant die een bui in volle aanzicht kreeg. Ik zie merkelijk hoe anderen, getroffen, terug over de haag springen. Op maximum 6 M. afstand waren ze immers in den hof gedrongen. Het wordt een opruiming eerste klas. Opeens niets meer...

af en toe geweerschoten en buien aan den voorkant. Een volle lader in mijn [stengun] en we wachten op nieuwen buit. M'n zenuwen zijn gespannen, ik had het warm gekregen en besepte thans volkomen waarom men soms spreekt van "in 't heetste van 't gevecht". Het was opwindend. Intusschen trachtte ik Geldof op zijn gemak te zetten: de jongen was zijn zenuwen niet baas, doch bleef toch op zijn post.

Daar kraakt het grint op den weg van den voorkant naar den hof [de heden-daagse Mazestraat]. Ik ben gereed; als ze het wagen om [in] het huis te komen heb ik ze op 3 M. onder schot. Daar komt een gebukte Duitscher om den hoek. Takke-takke takke-tak... zingt mijn [stengun] en huilend keert hij terug. Daar zijn er weer, twee, drie, één van hen zwaait [met] een [hand]granaat. M'n trouwe mitraillette legt hem neer. Het wordt schijfschieten zooals op de foor. Thans schijnen z'er genoeg van te hebben. Brankardiers of soldaten trekken twee huilende Duitschers achter den hoek. Ik laat ze met vrede, er is immers nog zooiets als oorlogsrecht, beiden waren ernstig gewond. Zouden zij ook op oorlogsrecht denken moesten ze één der onzen te pakken krijgen?... Af en toe nog een bange poging langs den achterkant van den hof, in den kiem gedood door mijn zingende mitraillette. Goeie ouwe [stengun]. Thans een paar minuten respijt. M'n laders zijn echter ledig. 't Was hoog tijd dat er een poos kwam in het drama.

De mannen van den voorkant waren intusschen in stelling gegaan in het bo-

venhuis waar Robert De Splenter, alleen met een revolver gewapend, (zijn geweer was doorschoten), buiten mijn weten dapper medehielp aan de verdediging van het achterhuis.

— Iedereen naar 't eerste verdiep.

Hubert Tack en Jean-Pierre Colle worden aan een voorvenster geplaatst. Robert De Splenter, behield zijn stelling en werd versterkt door de mitraillette van Jean Denys. Geldof maakte zich nuttig door het laden van mijn chargeurs [laders]. Ik zelf houd de wacht aan den trap met een [hand]granaat. We zouden ons vel duur verkoopen...

De Duitschers naderen terug en gooien [hand]granaten. Onze dappere jongens beletten hen echter van op afstand te komen om in het huis te kunnen werpen. Robert De Splenter, Jean Denys en Hubert Tack bewezen prachtkerels te zijn. Jean-Pierre Colle, nog zeer jong, kraakte een harde noot, doch beet dapper door en hield zich taai; ten lange laatste was hij als de besten.

Ik beveel het vuur te staken en alleen nog maar te schieten bij een aanval op de villa. De munitie was ver op, de kogels moesten geteld. Intusschen neem ik vlug eenige nota's.

Opeens worden we beschoten door lichte artillerie en mortieren. Het regent obussen en granaten rond het huis. Als bij wonder blijft het ongetroffen. Granaten slaan in vóór, achter en neven [naast] het huis.

De 'obussen en granaten' waren in de realiteit Poolse mortiergranaten! Jean De Bie had, na zijn terugkeer in de Poolse linies, de coördinaten van de villa doorgegeven. Om de ingesloten manschappen te helpen, bestookten de Polen het gebied rond de villa met mortiervuur.

Terwijl ik mijn nota's neem springen stukken glas en stukadoorswerk op mijn kleeren. De moraal van een paar mannen zakte, doch een onbezorgd energiek optreden bracht alles weer in orde.

De Duitschers trekken achteruit en schijnen het op te geven. Thans geef ik weer toelating tot vuren. Hubert Tack legt nog een Duitscher neer en kwetst een ander.

Het schieten heeft opgehouden. Daar ratelt een [*Bren carrier*]. We hooren gestommel in de benedenverdieping. Een oogenblik onoplettendheid had de jongens belet van te zien wie er binnenkwam. We hielden ons muisstil. 't Was Commandant De Bie die met een paar vrijwilligers, Gustaaf Geirmaert en Loys..., den gewonde afhaalde. Bliksemsnel was alles gebeurd.

Toen meende ik het oogenblik gekomen voor den terugtocht. Het was intusschen 17 uur geworden. Voor een kleine verkenning rond het huis zorgde ik zelf en dan maar vooruit, door de hagen en hovingen naar de Poolse linies.

De Polen dachten ons allen dood of gevangen en betuigden in hun zangerige, doch voor ons onverstaanbare taal, hun vreugde over de bereikte resultaten. De meeste mannen hadden zich zonder verliezen achteruit getrokken onder de leiding van Commandant De Bie. Jean Meirlaen en Jacques Denys kwamen slechts met den valavond aangetuft met de motorfiets van onze motocyclisten. Ghislain De Groote en André David, ofschoon beiden aan de rechterhand gekwetst, waren nochtans ter plaatse gebleven op 100 M. van de villa en hadden duchtig van zich af gebeten.

Volgende passage laat duidelijk den moed mijner jongens blijken. Stel U voor, beiden in een gracht langs de [Eeklostraat], op 100 M. van de villa. Een paar Duitschers springen op 10 M. van hen uit een hof in den gracht langs den anderen kant van den weg. Hoe verleidelijk om daar een [hand]granaat in te werpen. Wie van de twee zou echter gooien? Met de rechterhand had geen van beiden voldoende kracht, gezien hun kwetsuur. Ze zouden het links proberen. Strootje getrokken wie het zou wagen. En het gebeurde.... doch de granaat viel te kort. Dan maar afgewacht tot één der Duitschers zijn hoofd bovenstak. Daar rijst voorzichtig een helm naar omhoog. De vingers jeukten aan den trekker van het geweer. Nog een beetje... knal !... en hij was naar andere sferen. De andere werd geschoten door Hubert Tack van uit de villa. Uit de ondervraging van een gewonde Feldwebel, gevangen genomen door Ghislain De Groote en André David, bleek dat de aanvallers 70 man sterk waren, waaronder 20 officieren en al de overigen gegradeerden. Hun opdracht zou geweest zijn van door de linies te breken; paniek te zaaien in de linies der geallieerden, krijgsgevangenen te nemen en zelfs van tot in de stad door te stooten. 't Kan verkeeren, zei Brederoo!...

Dertien September... Tot nog toe was het weder goed: droog en warm. "Gott" bleek "mit uns" te zijn.

De Vuyst verwijst hier spottend naar de inscriptie *Gott mit uns* op de gesp van de gordelriem van de Wehrmachtsoldaten.

Commandant De Bie vraagt vrijwilligers voor een patrouille tot aan de stelling van gisteren, teneinde tevens den dooden strijdmakker [Fernand De Griève] weg te halen [foto 7].

M'n vroegere stoottroep meldt zich spontaan. Voorzichtig, langs de hagen, naderen we de stelling. Met eerbied wordt het stoffelijk overschot van onzen kameraad in een tentzeil geborgen. Doch daar breekt de hel weer los. De stelling schijnt goed bewaakt te worden. De mortieren spuwen weer granaten, zoo vlug zij vuren kunnen. Ten alle kanten wordt de grond opengereten. Het regent stof en aarde op ons.

Daar houdt het weer op. Uit de grachten rijzen zwarte, doch glimlachende gezichten op, m'n ancients maakt men niet bang met een twintigtal granaten. Commandant De Bie vraagt mij de villa en omgeving te verkennen waar ik de dag voordien omsingeld was geweest. Opdracht: de papieren der gevallen Duitschers onderzoeken en eventueel de automatische wapens mede te brengen, die gebeurlijk op hen konden gevonden [worden].

— Ghislain, ga je mee?

7. In mei (?) 1947 werd Fernand De Grieve postuum gedecoreerd. Hier speelt Auguste Haus het ereteken op de vest van Christian (zoon van Fernand) tijdens een plechtigheid gehouden in de Staakskenstraat. Uiterst rechts staat (in gestreepte vest) Georges De Grieve (vader van Fernand). (Photo Roghes)

— Natuurlijk.

Samen met De Groote verken ik, 100 M. voorbij de stelling der manschappen, de villa en den hof. Geen Duitschers of sporen ervan te bespeuren. De hovingen zijn omwoeld door granaten. De villa is ledig. Wij bemerken dat verscheidene dooden werden weggesleept, onder andere den oberleutnant. Alleen de dooden op straat of in de grachten langs de [Eeklostraat] zijn blijven liggen. Wij onderzoeken de verschillende lijken. Alle automatische wapens en alle papieren waren weggehaald.

Juist tien meter van den laatsten doode op de [Eeklostraat] gaan opnieuw, in helsch lawaai, de mortieren aan 't blaffen. Granaten boren fluitend door de lucht, hals over kop zoeken wij dekking in de grachten. Een granaat slaat in,

juist naast den laatst onderzochten gesneuvelde. Het duurt slechts een paar minuten.

Met onzen dooden makker vervoegen we het cantonnement en brengen verslag uit aan het Poolsch commando.

Voor den namiddag krijgen we opdracht in kleine posten van zes man, alle spoorwegovergangen achter de [Westerbegraafplaats] te bezetten in versterking, van de aldaar opgestelde Poolsche ploegen. Sterke Duitsche patrouilles waren immers nog steeds te vreezen.

De 'Poolsche ploegen' waarover De Vuyst het heeft, waren eenheden van het 9^e Pools infanteriebataljon (1^e Poolse pantserdivisie) van luitenantkolonel Dr. Z. Szydlowski.

Met een vijftal van mijn getrouwen bezet ik de barreel der Eekloostraat, Mariakerke. Ondanks we goed verdekt waren opgesteld, lagen we reeds een half uur nadien onder het vuur der mortieren. Zeer precies bestreken ze de heele oppervlakte van den spoorwegovergang. M'n beste vriend Robert De Splenter stierf hier den heldendood. Een granaatscherf doorboorde hem de longen. De anderen, verspreid over de kleine oppervlakte van den overgang bleven ongedeerd; ik zelf lag slechts twee meter van Robert verwijderd en kwam er eveneens goed van af. Wij vervoerden Robert naar den Poolschen ambulancedienst, waar hij sterft zonder nog een woord te hebben gesproken.

De Poolsche officier beveelt ons terug te trekken. Robert De Splenter wordt ondertusschen naar het Doodenhuis gevoerd. Hij was een dapper soldaat, een goede vriend en altijd vrijwilliger voor alle gevaarlijk werk.

De tankescadrons waren intusschen tot den aanval overgegaan.

Het was het 1^e eskadron Ulanen (van majoor Starzynski), samen met het RHQ (*Regimental Headquarters*) 24^e Ulanen.

Tanks, steeds maar tanks, rollen aan en zuiveren de parken en boschjes over een diepte van 8 Km [foto 8].

In razend tempo duiken Typhoons naar beneden en [vernietigen] de laatste vijandelijke bunkerstellingen.

Hier heeft De Vuyst zich opnieuw van datum vergist. Volgens het oorlogsdagboek van de 3^e Poolse infanteriebrigade had de laatste luchtaanval plaats op 12/09/44.

De andere manschappen vervoegden ons met het vallen van den avond, en

8. Mariakerke, Eeklostraat 13/09/44. De tankaanval werd samen met eenheden van het 9^e infanteriebataljon uitgevoerd. (Kopie T. Bletek)

daar waren we weer weg naar de Duitse linies. Bij onze aankomst in de vuurlijn worden we echter afgelost.

Thans was Gent volledig bevrijd. Het kostte het Peleton "Raph" twee doden en zes gewonden, we hadden echter onzen plicht gedaan als soldaten van het Geheim Leger.

In actie met de "Groupe Mobile: La Sarcelle"

Gedurende een paar dagen zouden we een welverdiende rust genieten en konden aan onze gevallen kameraden de laatste eer bewijzen.

Van deze 'welverdiende rust' maakten sommigen gebruik om hun 'wapenfeiten' in cafés en andere duistere kroegen uitvoerig te vertellen. "*Jules Laforce deed dat ondermeer in een 'café' op de Beestenmarkt [toen aan de Kasteellaan]. Daar 'werkte' een zekere Suzanne. Het is van haar dat hij zijn geslachtsziekte opdeed*", vertelde me destijds Carolus Vande Velde.

Intusschen was Commandant De Bie er in geslaagd, toestemming te verkrijgen van het hoofdkwartier, tot het vormen van een mobiele groep, bestaande

uit vrijwilligers uit alle "Refuges". Deze [Mobiële Groep] zou bestendig als strijdende eenheid, ter beschikking staan van de geallieerde legers en getuigen van de kampvaardigheid van het Geheim Leger.

"Minouche" (Frans Versyp) vormde een peloton in den schoot der Refuge "La Sarcelle", en ik zelf vormde er een uit de Refuges "Eider" en "Héron". In totaal vormden we een compagnie, ongeveer 85 man sterk. Lt. Dr. Hemeleers werd, op zijn aanvraag, bestendig aan de compagnie verbonden evenals E.H. Aalmoezenier Verwilghen. Lt. Gaston Cornelis zou optreden als adjunct van Cdt. De Bie.

Mijn eerste stoottroep was volledig weg gevallen, hetzij door verwondingen of sneuvelen op het veld van eer, hetzij door het feit dat de overigen examens te doen hadden in den loop der volgende veertien dagen aan de Universiteit. Zij werden echter op waardige wijze vervangen door even moedige, vurige kerels.

Aan uitrusting en bewapening werd de meeste zorg besteed en reeds op 15 September was de "Groupe Mobile: La Sarcelle" gevormd, en klaar voor het gevecht.

De Poolse tankbrigade [24^e Ulanen] werd verwittigd van het [gebeuren] en deed onmiddellijk beroep op den pasgeborene, als versterking voor zijn tanks die aldan in Zeeland opereerden.

Het 24^e regiment Ulanen, ook nog 24^e Lansiers genoemd, was geen tankbrigade maar een bataljon van de 10^e Poolse pantserbrigade!

Op 16 September, met den avond vertrokken wij teneinde de Polen te vervoegen. De nacht werd doorgebracht op een paar Km. van de [Nederlandse] grens. Het weer was steeds buitengewoon goed te noemen, de moraal der manschappen was prachtig.

's Anderendaags ging de tocht verder tot in [St.- Jansteen] (Zeeland), waar we onmiddellijk ingedeeld werden in de verscheidene escadrons, als infanterie der tanks. Onze Poolse vrienden heetten ons hartelijk welkom en hernieuwden lachend en tevreden de oude kennismaking destijds te Gent gedaan.

Uit de gesprekken die ik achteraf met Poolse veteranen had, bleek dat zij toen niet zo gelukkig waren met die verzetsmannen. *"Zij liepen meestal in onze weg!"*

In de verte ratelden de mitrailleurs en af en toe sloegen granaten in. In den valavond zouden we onze stellingen bezetten. De jongens hielden er den moed in en proefden intusschen van een heerlijke Engelsche cigaret.

In den loop van den namiddag werd het [24^e Ulanen] echter afgelost. Sinds D-

Day stonden zij immers in den kamp en thans [zouden] zij voor 't eerst een tiental dagen rust krijgen te Temse.

De 1° Poolse pantserdivisie, waartoe het 24° Ulanen behoorde, debarkeerde slechts tussen 30 juli en 4 augustus 1944 bij Arrormanches en Courseulles-sur-Mer (Normandië). Zij stond dus niet 'in den kamp' sinds D-Day (6 juni 1944)!

Voor de manschappen was het echter een tegenvaller. Die rust beteekende immers niets goeds voor ons. Voetstappen werden aangewend om bestendig, gansch den veldtocht met onze Poolse vrienden verbonden te blijven; deze mislukten echter en op 20 September stonden we weer te Gent, in afwachting van een nieuwe opdracht. De meeste jongens waren ontmoedigd. Verscheidenen, denkend dat er van frontdienst toch niets meer in huis kwam lieten het steken of boden zich als vrijwilliger aan voor het nieuw Belgisch Leger dat in vorming was.

Wij bleven echter niet bij de pakken zitten. Van hoofdkwartier tot hoofdkwartier deden we pogingen om terug in lijn te geraken. Eindelijk was het gelukt. Het 2° Canadeesche legerkorps vroeg versterking voor het Leopoldkanaal te St.-Laureins, waar een Tankbrigade in stelling was. Door de groote verliezen aan manschappen sinds D-Day, die nog nooit vervangen werden, konden ze een compagnie infanterie goed gebruiken. Er was gejuich bij de manschappen.

De 'Tankbrigade' waarover De Vuyst het heeft, was de 4° Canadese pantserbrigade van de 4° Canadese pantserdivisie. Deze brigade ontstond in Normandië slechts half juli 1944; dus ook niet op D-Day!

Joseph DE VUYST
Aanvullingen en verbeteringen door Jean-Paul MARCHAL
('t vervolgt)